

Satu Silvanto

Eurooppalaisia festivaalistrategioita ja -avustusohjelmia

14.12.2016

Cuporen työpapereita 3

Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö

© Tekijät ja Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö (Cupore) 2016

ISBN: 978-952-7200-16-2 (pdf)

ISSN 2343-2284 (pdf)

Sisällysluettelo

JOHDANTO	4
YLEISIÄ HUOMIOTA FESTIVAALISTRATEGIOISTA	6
KOLME NÄKÖKULMAA FESTIVAALIEN AVUSTAMISEEN	6
POHJOISMAAT	8
Ruotsi	8
Tanska	9
Norja.....	11
TAPAUSESIMERKKI 1: FESTIVAALITUEN UUDISTUS NORJASSA	12
BALTIA	14
KESKI-EUROOPPA	15
Ranska	15
Belgia/Vallonia-Bryssel	16
Belgia/Flanderi	18
Itävalta	19
Saksa	19
Tšekki	20
IRLANTI JA SKOTLANTI	21
Irlanti.....	21
Skotlanti	23
TAPAUSESIMERKKI 2: EDINBURGH FESTIVALS – YHTEISTYÖTÄ EDINBURGHIN FESTIVAALIEN KEHITTÄMISEKSI	27
LÄHTEET	31

JOHDANTO

Tämä selvitys on tehty opetus- ja kulttuuriministeriön kansallista festivaaliohjelmaa laativan työryhmän toimeksiannosta. Työryhmän yhtenä tehtävänä on ollut kartoittaa muiden maiden festivaalipoliittisia käytänteitä. Selvityksessä on täten lähdetty etsimään esimerkkejä eurooppalaisten maiden harjoittamasta festivaalipolitiikasta: löytyykö eurooppalaisista maista julkilausuttuja festivaalistrategioita ja/tai erityisesti festivaaleille suunnattuja tukiohjelmia?

Selvityksen tausta-aineiston ovat muodostaneet kaksi aiemmin tehtyä vertailevaa tutkimisraporttia:

- Ilkzuc, Dorota & Kulikowska, Magdalena (2007). *Festival jungle, policy desert? Festival policies of public authorities in Europe*. Warsaw: Circle.
- Négrier, Emmanuel, Bonet, Lluís & Guérin, Michel (toim.) (2013). *Music Festivals, a Changing World. An International Comparison*. Paris: Michel de Maule.

Näistä ensimmäisen tiedot olivat jo sen verran vanhoja, että raporttia ei juurikaan pystytty hyödyntämään ainakaan silloin, jos mitään tuoreempaa tietoa ei tarkastelun kohteena olevasta maasta ollut saatavilla. Sen sijaan jälkimmäistä on hyödynnetty jonkin verran, erityisesti Ruotsin, Norjan, Ranskan ja Belgian festivaalipolitiikan kuvauksissa.

Tietopohjaa on täydennetty Council of European/ERICartsin *Compendium of Cultural Policies And Trends In Europe* -tietopankin tiedoilla sekä Compendiumin asiantuntijoille lähetetyllä verkkokyselyllä. Lisäksi on tutkittu eri maiden festivaaleja tukevien valtiollisten toimijoiden verkkosivuja ja analysoitu eri maiden taiderahastojen/-neuvostojen (Suomen Taiteen edistämiskeskusta vastaavat tahot) toimintakertomuksia. Lisätietoja on tarvittaessa tiedusteltu sähköpostitse ko. toimijoiden, niin ministeriöiden kuin taiderahastojen, edustajilta.

Selvityksessä on keskitytty Pohjois- ja Keski-Euroopan maihin, yhtäältä siitä syystä, että on nähty lähempänä olevien valtioiden olevan kaukaisempia kiinnostavampia vertailukohteita. Toisaalta kohdejoukkoa on määrittänyt myös se, mistä tietoa on ylipäänsä ollut saatavilla käytettävissä olevassa ajassa.

Nk. desk researchin lisäksi on tutustuttu Norjan ja Skotlannin festivaalipolitiikkoihin tekemällä haastatteluja paikan päällä. Norjassa on tavattu niin kulttuuriministeriön, valtion taideneuvoston (Kulturrådet) kuin festivaalientäkin edustajia. Skotlannissa on tavattu Skotlannin aluehallinnon, maan taiderahaston (Creative Scotland), Edinburghin

kaupungin ja Edinburghin festivaalien edustajia. Alla olevat tapausesimerkit perustuvat pääosin näistä tapaamisista saatuihin tietoihin ja materiaaleihin.

Kaiken kaikkiaan raportissa keskitytään erilaisten tukipolitiikkojen suuntaviivojen sekä avustusten tukikriteerien esittelyyn edellä mainitun aineiston pohjalta. Alussa on tiivistetty selvityksen tuloksia kolmeen avustamiseen liittyvään näkökulman avulla. Näkökulmat kuvaavat erilaisia käytössä olevia toimintatapoja festivaalien avustamiseen liittyen ja nousevat tutkimusaineistosta. Sen jälkeen esitellään selvityksen tuloksia ensin tiivistäen alueittain (esim. Pohjoismaat) ja sitten hieman tarkemmin maittain. Tapausesimerkeistä ensimmäinen liittyy Norjan festivaalitukijärjestelmän uudistamiseen ja jälkimmäinen Edinburghin festivaalien yhteistoimintaan.

Koska eri maista oli saatavilla hyvin erilaista ja -tasoista tietoa, maakohtaiset esittelyt eivät ole yhteismitallisia, vaan niistä nousee esiin erilaisia asioita, eikä maita voi näin ollen verrata toisiinsa. Vähäisempikin tieto on silti nähty tarpeelliseksi nostaa esille, niin kuin esimerkiksi Baltian maiden kohdalla, sen sijaan, että se olisi jätetty kokonaan pois.

Raportti ei näin ollen muodosta yhtenäistä kokonaisuutta, vaan siihen on koottu osin hieman erilaisin perustein asioita, joiden on nähty olevan kiinnostavia käynnissä oleva ohjelmatyön sekä mahdollisten jatkotoimenpiteiden kannalta. Toivottavasti se herättää keskustelua ja jatkokysymyksiä erilaisista festivaalipolitiikan ja -avustamisen malleista.

YLEISIÄ HUOMIOTA FESTIVAALISTRATEGIOISTA

Selvityksen keskeisimpiä huomioita on, että kirjattua taidefestivaaleihin kiinnittyvää strategiaa, joka asettaisi tavoitetilän, pyrkisi suuntaamaan alan kehitystä ja esimerkiksi määrittäisi julkista tukipolitiikkaa, ei selvityksen kohteena olevissa maissa ole. Tämä on linjassa vuonna 2007 eurooppalaisia festivaalipolitiikkoja tutkineen hankkeen lopputuleman kanssa: tutkimusraportti summasi, että huolimatta festivaalien määrän kasvusta eurooppalaisista maista ei juurikaan löydy festivaaleihin kiinnittyviä kansallisia strategioita (ks. Ilkzuc & Kulikowska, 2007).

Vaikka ääneen lausuttu festivaalipolitiikka poikkeuksellista, useissa maissa nähdään silti olevan vakiintuneita, toimivia festivaalien avustuskäytäntöjä. Festivaaleilla on myös keskeinen osa esimerkiksi Scotlannin tapahtumastrategiassa *Scotland the Perfect Stage – Scotland's Events Strategy 2015–2025* ja ne nostetaan esiin myös Irlannin matkailustrategiassa. Näissä maissa festivaaleihin liittyvä strateginen ajattelu vaikuttaisi olevan muita selvityksessä käsiteltäviä maita pidemmällä.

KOLME NÄKÖKULMAA FESTIVAALIEN AVUSTAMISEEN

Selvityksen aikana hahmottui kolme erilaista näkökulmaa festivaalien avustamiseen:

- 1) Valtion ohjaamat taiderahastot tai -neuvostot tukevat festivaaleja osana omaa taiteenalaansa taiteellisin perustein joko erillisillä festivaaleille suunnatuilla tukiohjelmilla tai useammin kaikenlaisille ko. taiteenalan toimijoille avoimilla ohjelmilla.
- 2) Kulttuuriministeriö tai vastaava valtion toimija tukee kansallisesti merkittäviä, kansainvälisiä festivaaleja taiteellisin ja matkailullisin perustein. Jossain tapauksissa tuetaan myös alueellisesti merkittäviä, taiteellisesti kiinnostavia festivaaleja. Kummassakin tapauksessa festivaaleilla annetaan usein oman taiteenalansa ja alueensa toimijoiden verkottajan rooli ja vaaditaan jonkinlaista ympärivuotista toimintaa.
- 3) Valtion matkailun edistämisestä vastaava toimija tukee festivaaleja. Tällöin keskiössä on festivaalin generoima matkailijavirta, mutta myös festivaaliohjelman kiinnitetään huomiota, sillä hyvä ohjelma mahdollistaa laadukkaan matkailijakokemuksen.

Näkökulmat eivät ole tosiaan poissulkevia, vaan samassa maassakin festivaaleja voidaan tukea useasta eri näkökulmasta. Esimerkiksi Skotlannissa festivaalit saavat tukea niin maan taiderahastolta (Creative Scotland) kuin matkailun

edistämiskeskukselta (VisitScotland). Norjassa festivaalirahoitus on taas siirtymässä kulttuuriministeriöstä kokonaan valtion taideneuvoston (Kulturrådet) puolelle.

Selvityksessä ei löytynyt yhtä ylivertaista mallia, jonka pohjalta voitaisiin niin halutessa rakentaa Suomeen uudenlaista festivaalitukipolitiikkaa. Sen sijaan eri maiden käytännöissä oli elementtejä, joista voidaan ottaa opiksi myös Suomessa. Esimerkkejä näistä voisivat olla isoimpien festivaalien näkeminen laitoksiin verrattavina alueellisina instituutioina, yhteistyörakenteet festivaalien välillä, festivaalituen ylivuotisuus, alueelta saatava rahoitus kansallisen tuen ehtona sekä erilliset kehitystuet festivaalien uusiin avauksiin. Baltian maissa laulujuhille on haettu ja saatu UNESCO:n myöntämä status ihmiskunnan aineettomasta kulttuuriperinnöstä; samansuuntaisia toimenpiteitä voitaisiin harkita myös Suomessa. Samoin voisi olla festivaalientäälle eduksi, jos myös matkailunedistämistahot nostaisivat festivaalit vahvemmin esiin omissa toiminnassaan Skotlannin ja Irlannin tavoin.

Kiinnostavaa oli myös se, että niissä maissa, joissa ei ollut erillistä tukea nimenomaan festivaaleille, vaan festivaalit nähtiin yhtenä taidetoiminnan organisaatiomuotona muiden joukossa, saatettiin haikailla erillisen festivaalituen perään. Tšekissä tällaista ollaan juuri ottamassa käyttöön. Sen sijaan Norjassa erillistä, kulttuuriministeriön myöntämää festivaalitukea oltiin juuri lakkauttamassa.

POHJOISMAAT

Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa kulttuuriministeriöt keskittyvät kulttuuripolitiikan suuntaviivojen määrittämiseen sekä tärkeimpien instituutioiden rahoittamiseen, eivätkä rahoita suoraan festivaaleja. Taiteen rahoituspäätöksistä vastaavat pääosin Taiteen edistämiskeskusta vastaavat tahot.

Ruotsissa Kulturrådet myöntää festivaaleille projektirahoitusta, mutta erillistä, kansallista rahoitusta nimenomaan festivaaleille ei ole olemassa. Ainakin jotkin musiikkifestivaalit ovat saaneet myös toimintarahoitusta. Festivaaleja ei nosteta organisaatiomuotona erikseen esiin, vaan ne ovat yksi toimintamuoto muiden joukossa ja niitä tarkastellaan osana omaa taiteenalaansa.

Tanskassa Slots- og Kulturstyrelsen tukee erilaisia musiikkifestivaaleja erityisesti näille suunnatulla ohjelmalla, minkä lisäksi kansainvälistä sisältöä esittävät, esittävien taiteiden festivaalit voivat saada tukea oman taiteenalan kansainvälisiin toimintoihin suunnatusta ohjelmasta Statens Kunstfondilta.

Norjassa kulttuuriministeriö tuki vuoden 2015 loppuun asti 16 kansallisesti merkittävää knutepunkt-festivaalia ja Kulturrådet muita festivaaleja. Vuoden vaihteessa kaikki festivaalituki keskitettiin Kulturrådetille, jossa valmistellaan parhaillaan uusia avustuskriteerejä. Uudet kriteerit on määrä ottaa käyttöön vuoden 2017 aikana.

Ruotsi

Ruotsin kulttuuriministeriö on vastuussa kulttuuripolitiikan linjauksista. Kulttuuripolitiikan toteutuksessa keskeisin roolin on kuitenkin Kulturrådetilla, joka myöntää myös suurimman osan avustuksista. Myös alueiden rooli kulttuurituen jakajina on korostunut ministeriön niiden kanssa tekemien kulttuurisuunnitelmien myötä. Ministeriö tukee suoraan vain noin 30 museota, Kuninkaallista oopperaa ja Kuninkaallista draamateatteria (Dramaten). (Council of Europe/ERICarts, 2016; Kulttuuri ja taide..., 2015.)

Kaiken kaikkiaan avustuspolitiikassa huomio on instituutioissa, festivaalit eivät ole keskeisessä roolissa (Music Festivals, Tannå, 2013, 279). Esimerkiksi Kulturrådetin vuosikertomuksessa festivaaleja ei käsitellä erikseen, ne saavat kaikkiaan vain muutaman hajamaininnan taidealakohtaisissa esittelyissä (ks. http://www.kulturradet.se/Documents/publikationer/2016/kulturradets_arsredovisning_2015.pdf).

Kansallisen tason rahoitusta myönnetään tyypillisesti organisaatioille, jotka valmistavat ohjelmaa läpi vuoden. Festivaaleja on tuettu vain poikkeustapauksissa. Festivaaleilla ei nähdä olevan erityistä omaa roolia kulttuurin kentällä, vaan ne nähdään yhtenä kulttuurin organisaatiomuotona muiden joukossa. Tällöin ei nähdä myöskään tarvetta erityiselle festivaalipolitiikalle. (Tannå, 2013, 280.)

Festivaalit voivat hakea projektirahoitusta, mutta erillistä, kansallista rahoitusta nimenomaan festivaaleille ei ole olemassa. Ainakin jotkin musiikkifestivaalit ovat saaneet myös toimintarahoitusta. Kansallinen rahoitus on tärkeää niille harvoille festivaaleille, jotka sitä saavat (Tannå, 2013, 288).

Musiikin alalla Kulturrådet tukee myös erilaisia kansallisia yhdistyksiä (esim. Svensk Jazz), joihin kuuluu myös festivaaleja. Musiikkialan kehitysraportissa festivaalit nostetaankin esiin tärkeinä alan kehitys- ja kohtaamispaikkoina, joita olisi syytä erilaisin tukimuodoin (esimerkiksi starttirahalla ja kehitystuella) tukea. Nykyisellään festivaalien julkinen tuki ei raportin mukaan heijasta niiden roolia isoja yleisöjä saavuttavina tapahtumina. Festivaalit nähdään tärkeinä myös matkailualalle. (Konstnärnsåmnden/Kulturrådet, 44.)

Nykyään noin 20 prosenttia valtion kulttuuribudjetista on varattu alueille. Vuonna 2009 lanseeratun Kulturverkansmodellin myötä alueet tekevät omat kulttuurisuunnitelmansa, jonka toteutukseen Kulturrådet myöntää rahoituksen. Alue- ja paikallistaso tukevatkin festivaaleja jonkin verran. (Kulttuuri ja taide..., 2015; Tannå, 2013, 282.)

Kaiken kaikkiaan Ruotsissa festivaalien kulta-aikaa olivat 1960–70-luvut. Vuosien myötä festivaalikartta on muuttunut. Kilpailun kovetessa ja artistimaksujen noustessa monet isot festivaalit ovat ajautuneet taloudelliseen umpikujaan. Joitakin isoja festivaaleja (esim. Hulstfredfestivalen) on jäljellä ja niiden rinnalle on tullut uudentyyppisiä tapahtumia, esimerkiksi katufestivaaleja. Kaikissa kolmessa suuressa kaupungissa on omat isot, monitaiteiset festivaalinsa. (Konstnårnsåmnden/Kulturrådet, 27.)

Tanska

Tanskan kulttuuriministeriö määrittelee kulttuuripolitiikan linjaukset, mutta ei myönnä avustuksia muille kuin seitsemälle valtion museolle. Kulttuuripolitiikkaa toteuttavat ja avustuksia myöntävät arms-lenght-periaatteen mukaisesti muut toimijat, joista

keskeisimpiä ovat Slots- og Kulturstyrelsen ja Statens Kunstfond. (Isidor Andersen, 31.3.2016; Kulttuuri ja taide..., 2015.)

Valtion toimijoiden lisäksi kuntaryhmien muodostamalla kulttuurialueilla on rooli oman alueensa kulttuuritoiminnan kehittämisessä. Ministeriö määrittelee suuntaviivat, joiden pohjalta kulttuurialueet tekevät suunnitelmansa, joihin ministeriö ja kulttuurialueet perustavat rahoitussopimuksensa. Aiemmin rahoitusta ohjattiin suoraan laitoksille. Kulttuurialueilla on niin halutessaan mahdollisuus suunnata rahoitusta uudelleen, käytännössä rahoitus menee kuitenkin yhä pitkälti samoille toimijoille kuin aiemminkin. (Kulttuuri ja taide..., 2015.)

Vaikka Tanskassa ei ole erillistä festivaalipolitiikkaa, niillä nähdään olevan keskeinen rooli taiteen kentällä (Isidor Andersen, 31.3.2016). Slots- og Kulturstyrelsen tukee erilaisia musiikkifestivaaleja vain näille suunnatulla ohjelmalla. Rahoitusohjelman tarkoituksena on varmistaa eri musiikin lajeja edustavien korkealaatuisten ja monipuolisten musiikkifestivaalien tarjonta ja uudistuminen. Tukea voivat hakea korkealaatuiset musiikkifestivaalit, jotka

- järjestävät vähintään neljä konserttia
 - ovat kaikille avoimia ja niille osallistumisesta peritään pääsymaksu
 - maksavat esiintyjille tariffien mukaisen korvauksen.
- (<http://www.kunst.dk/kunststoette/puljestamside/tilskud/koncertvirksomhed-tilskud-til-koncertarrangoerer-der-afholder-mindst-10-koncerter/>; Fuglsang, 29.3.2016.)

Tuen keskeisin kriteeri on taiteellinen laatu. Tällöin painotetaan muun muassa taiteellista visiota, ilmaisua ja uuden luomista. Lisäksi huomiota kiinnitetään siihen, että festivaali on toistuva tapahtuma, sillä on oma taiteellinen profiili, useat konsertit esittelevät uusia muusikoita, ohjelmistoja tai taiteen muotoja, festivaalia markkinoidaan tehokkaasti ja päämäärätietoisesti myös uusia yleisöryhmiä silmällä pitäen ja että festivaalilla on myös omaa rahoitusta ja yhteistyökumppaneita. Hakemukset arvioi Valtion taiderahaston (Statens Kunstfond) musiikkitoimikunta. (<http://www.kunst.dk/kunststoette/puljestamside/tilskud/koncertvirksomhed-tilskud-til-koncertarrangoerer-der-afholder-mindst-10-koncerter/>.)

Myös kirjallisuus- ja elokuvafestivaaleille on omat rahoitusohjelmansa (Isidor Andersen, 31.3.2016). Lisäksi Valtion taiderahaston esittävien taiteiden kansainvälisiin toimintoihin suunnatusta ohjelmasta tukea voivat saada myös Tanskassa järjestettävät, kansainvälistä sisältöä esittävät festivaalit. Tukea voi saada taiteellisesti kaikkein laadukkain esittävä taide, erityisesti

- hakemukset, jotka pitävät sisällään koko kauden/vuoden monipuolista kansainvälistä toimintaa

- toiminnot, jotka selkeästi kehittävät hakijaa
- vierailut, jotka pitävät sisällään useita esityksiä ja muita toimintoja (verkostoitumista, workshoppeja/mestarikursseja, tutkimusta)
- toiminnot, joihin kansainväliset partnerit haluavat todistetusti osallistua
- toiminnot, jossa kulttuurivaihtoon kuuluu näkemys yhteistyön jatkumisesta tulevaisuudessa, sekä
- toiminnot, johon kuuluu kokemusten vaihtoa tanskalaisen esittävän taiteen kentän kanssa.
([Http://www.kunst.dk/kunststoette/puljestamside/tilskud/scenekunst-internationale-aktiviteter-pludseligt-opstaaede-aktiviteter/.](http://www.kunst.dk/kunststoette/puljestamside/tilskud/scenekunst-internationale-aktiviteter-pludseligt-opstaaede-aktiviteter/))

Hakemuksia arvioiva esittävän taiteen toimikunta pyrkii tasapainoisesti huomioimaan eri kohderyhmät (lapset ja aikuiset), genret ja maantieteellisen jakautumisen.

Festivaaleihin liittyen ko. avustuksesta tuetaan ensisijaisesti vierailevien artistien matka- ja majoituskustannuksia.

([http://www.kunst.dk/kunststoette/puljestamside/tilskud/scenekunst-internationale-aktiviteter-pludseligt-opstaaede-aktiviteter/.](http://www.kunst.dk/kunststoette/puljestamside/tilskud/scenekunst-internationale-aktiviteter-pludseligt-opstaaede-aktiviteter/))

Norja

Norjassa kansallisesti tärkeiden festivaalien (knutepunktfestivaler) tuki oli vuoden 2015 loppuun asti kulttuuriministeriön vastuulla. Paikallisen profiilin omaavat festivaalit on sen sijaan rajattu ministeriön tuen ulkopuolella ja vastuu näiden rahoituksesta on alueilla ja kunnilla. Kun kansallisen festivaalipolitiikan välineenä on lähinnä taloudellinen tuki, paikallis- ja aluehallinto tukevat festivaaleja myös tiloja, välineitä ja hallinnon palveluita tarjoamalla (Vaagland, 2013, 241–242).

Alun perin knutepunk-festivaaleja (knutepunk=napa) oli 13, lopulta yhteensä 16. Näistä 12 on musiikkifestivaaleja. Vuonna 2016 knutepunk-festivaalit saavat tukea yhteensä 97 miljoonaa Norjan kruunua (10,2 MEUR). Oman festivaalin järjestämisen lisäksi knutepunk-festivaalien tulee tukea muita festivaaleja omalla alallaan sekä järjestää ohjelmaa läpi vuoden yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. (Vaagland, 2013, 240; <http://norwayfestivals.com/nb/news/norske-festivaler-om-kulturbudsjettet-2016.>)

Knutepunk-status on voitu antaa festivaaleille, joiden päätoiminto on julkisten esitysten järjestäminen vuosittain/joka toinen vuosi ja jotka kestävät vähintään kaksi päivää ja saavat tukea omilta alueiltaan. Knutepunk-festivaaleja on arvioitu seuraavan kriteeristön perusteella:

- festivaali on juurtunut paikalliseen kontekstiin (sillä on paikallinen tuki ja vapaaehtoistyöntekijöitä alueelta),
- festivaalilla on vuosittaista festivaalitoimintaa ja sillä on ympärivuotiset toimintaresurssit,

- festivaalilla on johtava kansallinen rooli omalla kulttuurialallaan/genressään sekä korkea taiteellinen laatu,
- festivaali synnyttää yhteistyötä muiden saman alan festivaalien kanssa
- festivaali on orientaatioltaan kansallinen/kansainvälinen (siellä esiintyvät kansallisen/kansainvälisen profiilin taiteilijat),
- festivaali on innovatiivinen ja kehitysorientoitunut (se järjestää kokeellista ohjelmaa),
- festivaali houkuttaa sekä suurta yleisöä että uutta yleisöä,
- festivaali hallinnoi hyvin resurssiaan ja täyttää taiteelliset, hallinnolliset ja yleisötavoitteen, sekä
- festivaali täyttää rahoitusvaatimukset eli saa läänistä riippuen joko 40 tai 30 prosenttia julkisesta tuestaan paikallishallinnoilta. (Vaagland, 2013, 240–241.)

Festivaaleja on arvioitu joka neljäs vuosi muutama festivaali kerrallaan. Kulttuuriministeriön lisäksi myös muut ministeriöt tarjoavat festivaaleille hajanaista tukea. (Vaagland, 2013, 241.) Myös Kulturrådetin tuki festivaaleille on merkittävä: vuonna 2016 yhteensä 114 musiikkifestivaalia saa tukea 52,4 miljoonaa Norjan kruunua (5,5 MEUR) (<http://www.kulturradet.no/stotteordning/-/vis/musikkfestivaler/tildelinger>). Knutepunkt-festivaalijärjestelmä lakkautettiin vuoden 2015 lopussa ja kaikki festivaalituki siirrettiin Kulturrådetiin, jossa mietitään parhaillaan uusia kriteereitä festivaalituella.

TAPAUSESIMERKKI 1: FESTIVAALITUEN UUDISTUS NORJASSA

Vuonna 2016 Norjassa valmistellaan uudenlaista tukijärjestelmää festivaaleille. Muutosprosessia vetää Kulturrådet, jonne kulttuuriministeriö siirsi festivaalituksen myöntövastuun. Seuraava kuvaus käynnissä olevasta muutosprosessista perustuu keskusteluihin Norjan kulttuuriministeriön ja Kulturrådetin virkamiesten kanssa kesäkuussa 2016, sekä heiltä saatuihin, julkaisemattomiin materiaaleihin.

Muutoksen taustalla on ministeriön halu siirtää kaikki avustustenjakoa Kulturrådetiin. Festivaalituksen muutos on siis osa isompaa hallinnollista muutosta. Kulturrådetin jakaman festivaalituksen toivotaan olevan aiempaa selkeämmin taiteellisista lähtökohdista motivoitunutta, kun knutepunkt-järjestelmässä lähtökohtana on ollut myös taloudellinen näkökulma. Myös tuen kriteerejä halutaan joltain osin päivittää. Osa kriteereistä koettiin monitulkintaisiksi ja näitä halutaan selkeyttää. Samoin arviointiprosessista toivotaan aiempaa läpinäkyvämpää.

Vuonna 2015 silloinen kulttuuriministeri kävi laajat keskustelut niiden festivaalien kanssa, jotka halusivat esittää näkemyksiään festivaalituksen kehittämiseksi. Erityisen hankalaksi koettiin knutepunkt-systeemissä vaatimus yhteistyöstä eri festivaalien välillä. Alueellinen yhteistyö on toiminut paremmin kuin saman genren sisällä toimivien festivaalien yhteistoiminta.

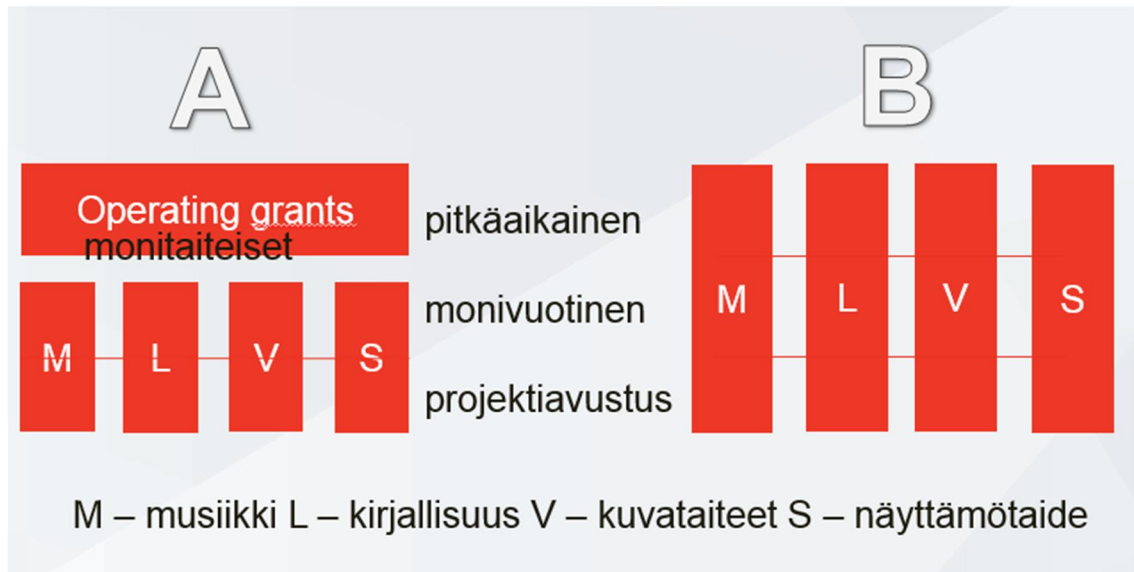
Knutepunkt-järjestelmästä halutaan ehdottomasti säilyttää paikallistason rahoitusvastuu valtionavun saamisen edellytyksenä. Samoin arviointijärjestelmä, joka on perustunut siihen, että festivaalit itse asettavat useampivuotiset tavoitteensa ja arvoivat niiden toteutumista yhdessä rahoittajien kanssa, on koettu erittäin toimivaksi.

Parlamentti evästi festivaalituen uudistusta seuraavasti: Helpottaakseen aiempien knutepunkt-festivaalien siirtymistä uuteen festivaalirahoitusjärjestelmään Kulturrådetin tulee saada aikaan:

- Hyvät ja kestävät kriteerit sekä perustavanlaatuisen laadunarvioinnin omaava järjestelmä.
- Järjestelmä, joka suojelee, helpottaa ja auttaa tärkeiden festivaalien kehittymistä eri taidelajeissa ja maantieteellisillä alueilla.
- Ennustettavuutta useampivuotisen avustuksen myötä sekä joustavuutta niin, että järjestelmä tukee erilaisten hakijoiden ja hakijaryhmien erityistarpeita niiden toteuttaessa hakemuksessa esitettyjä sisältöjä.
- Alueelliselle läsnäololle sekä paikallisella ja alueellisella osarahoitukselle tulee antaa etusija hakuprosessissa.
- Järjestelmän tulee turvata kansallisen festivaalitarjonnan monimuotoisuus.
- Järjestelmän tulisi varmistaa avustusten tyydyttävä maantieteellinen jakautuminen, mutta tämä ei saa olla erillinen, muiden kriteerien ylitse nouseva tekijä.
- Avustusjärjestelmään tulee sisällyttää hyvät arviointiprosessit.

Kesään 2016 mennessä Kulturrådet oli valmistellut kaksi mahdollista mallia, joista käydään laaja keskustelu saamelaisparlamentin, läänien ja kuntien kanssa muun muassa rahoitukseen liittyen Kummassakin mallissa festivaalituki asettuu osaksi Kulturrådetissa parhaillaan käytössä olevia tukimuotoja.

Mallissa A monitaiteiset knutepunkt-festivaalit voisivat saada avustusta pysyväisluonteisesti Kulturrådetin toiminta-avustuspoolista. Muut festivaalit taas hakisivat tukea oman taidealansa (musiikki, kirjallisuus, kuvataiteet, näyttämötaide) rahoituspoolista. Kulturrådetin nykykäytäntöjen mukaisesti niiden olisi mahdollista hakea sekä monivuotista että projektiavustusta. Mallissa B kaikki festivaalit hakisivat tukensa – oli se sitten pysyväisluonteista tai projektiavustusta – taiteenalakohtaisista lähteistä. Kummassakin mallissa festivaalit nähdään keskeisesti osana oman taiteenalansa ekosysteemiä ja sen kehitystä.

(Lähde: Kulturrådet/ Arts Council Norway)

On mahdollista, että yllä esitettyjen mallien lisäksi rakennetaan vielä vaihtoehtoinen rahoitusväylä festivaaleille, jotka esittelevät “päätaiteenlajinsa” (tässä tapauksessa useimmiten musiikki) myös muita taiteenlajeja.

Kulturrådet ottaa uuden festivaalijärjestelmän käyttöön joulukuussa 2016. Vuonna 2017 festivaaleille myönnetään sama tuki kuin aikaisemmin ja uusia kriteereitä sovelletaan vasta seuraavana vuonna. Tärkeänä on pidetty sitä, että kriteerit ovat selvillä hyvissä ajoin ennen ensimmäistä uudenlaista hakua, jotta festivaalit voivat reagoida muutokseen.

BALTIA

Baltian maissa on vahva harrastefestivaaliperinne tanssi- ja laulujuhlien myötä. Viron, Latvian ja Liettuan laulujuhlat hyväksyttiin yhdessä osaksi UNESCO:n listaa ihmiskunnan aineettomasta kulttuuriperinnöstä vuonna 2003. Liettuaassa festivaalit mainitaan osana harrastajataiteen kehitysohjelmaa vuosille 2010–2016.

Harrastefestivaalien lisäksi Baltian maissa järjestetään myös kansainvälisiä taidefestivaaleja. Festivaalit saavat tukea valtion toimielimiltä ja esimerkiksi Latviassa myös Riikan kaupungilta. Liettuaassa kulttuuriministeriö on viime vuosikymmeninä pyrkinyt suuntaamaan tukea uusiin suuntiin, muun muassa festivaaleille, ja rohkaisemaan kolmannen sektorin osallisuutta. (Council of Europe/ERICarts, 2016; Tjarve 3.2.2016.)

KESKI-EUROOPPA

Ranskassa, Saksassa ja Itävallassa festivaalien määrä on ollut kasvussa, mutta kansallinen festivaalituki on keskittynyt perinteisille, arvokkaimpina pidetyille festivaaleille. Ranskassa myös alueelliset, taiteellisesti innovatiiviset festivaalit ovat voineet saada valtion tukea, mutta viime vuosina tukea on keskitetty edelleen merkittävimmille festivaaleille. Tällöin alueilta saatavan tuen merkitys on korostunut.

Saksassa merkittävät festivaalit nähdään eräänlaisina alueellisina instituutioina, mihin niiden tuki myös perustuu. Itävallan liittovaltion kanslerinviraston taide- ja kulttuuriosaston tuki perinteisille festivaaleille perustuu puolestaan siihen, että festivaalit edistävät taiteellista ilmaisua sekä luovat imago- ja talousvaikutuksia, muun muassa turismiin liittyen.

Belgiassa Vallonia-Brysselin ja Flanderin kieliyhteisöhallinnot ovat valinneet eri linjan festivaalituessa. Ensimmäinen tukee useampia festivaaleja pienehköillä summilla ja jälkimmäinen harvempia festivaaleja hieman suuremmilla summilla. Kummassakin tapauksessa festivaalit voivat saada myös useampivuotisia avustuksia.

Tšekkin kulttuuriministeriö valmisteli vuonna 2015 ohjelman taidefestivaalien valtiontukeen liittyen. Ohjelman on määrä tulla voimaan vuoden 2017 alussa. Festivaaleja arvioidaan ensisijaisesti taiteellisen laadun, mutta myös taloudellisten vaikutusten ja sosiokulttuurisista näkökulmista.

Ranska

Ranskan vanhimmat festivaalit periytyvät 1800-luvulta. Silti maassa on vain vähän festivaaleja, jotka ovat olleet olemassa yli 50 vuotta. Virallisen strategian puute on hidastanut festivaalien nousua; viimeisen 50 vuoden aikana kansallinen festivaalipolitiikka on muuttunut jatkuvasti. Verrattuna pysyviin kulttuurilaitoksiin, festivaalien rooli on pienempi ranskalaisessa kulttuuripolitiikassa. (Djakouane & Négrier, 2013, 199.)

1980-luvulla valtio tuki useita festivaaleja. 1980-luvulle ajoittuu myös festivaalien nousu, johon vaikuttivat seuraavat tekijät:

- kansallisen kulttuuripolitiikan muutos, johon sisältyi festivaalien katalysaattoriroolin tunnistaminen, jolloin festivaalien tuesta tuli osa kansallista kulttuuripolitiikkaa

- hallinnon desantralisaatio, jonka myötä paikallistasolle tuli vahvempi rooli kulttuuripolitiikassa ja ne lähtivät tukemaan festivaaleja
- live-esitysten suurempi rooli ääniteteollisuuden kriisin myötä. (Djakouane & Négrier, 2013, 199–203.)

Festivaalien määrän nousu johti 1990-luvulla uusiin kriteereihin valtion festivaalituella. Tällöin tukea keskitettiin arvokkaimpina pidetyille festivaaleilla, joita ovat esimerkiksi Festival d'Avignon (teatteri), Festival d'Aix-en-Provence (opera), Festival de radio-France (Montpellier, klassinen musiikki). Pienemmistä festivaaleista tuen piiriin valittiin ne, joita alueelliset kulttuurihallinnot pitivät taiteellisesti innovatiivisina. (Djakouane & Négrier, 2013, 199–200.)

Festivaalien määrän yhä kasvaessa 2000-luvulla valtio päätti leikata tukea. Vuosina 2002–2011 valtion tukemien festivaalien määrä putosi 376:sta 202:een ja tukisumma 19 miljoonasta eurosta 17 miljoonaan euroon. Samalla keskimääräinen avustus tukea saaville festivaaleille nousi ja tuki keskittyi edelleen arvokkaimmille tapahtumille. Muutoksen myötä noin 30 festivaalia saa kansallista tukea 500 000 euroa ja loput noin 10 000 euroa. Keskeisiksi avustuskriteereiksi määriteltiin vuonna 2003 festivaalin kansallinen merkitys ja rooli kulttuurikentän strukturoinnissa alueellaan läpi vuoden. Festivaalit saavat kuitenkin tukea valtion lisäksi muilta hallinnon tasoilta, mikä tasoittaa ministeriön leikkauksia osin. (Djakouane & Négrier, 2013, 203–204.)

Vuonna 2011 annetun kansallisen direktiivin myötä valtion festivaalipolitiikka näyttää jälleen saaneen uuden suunnan, kun huomiota kiinnitetään entistä enemmän festivaalin taiteellisen projektin alueellisiin ja sosiaalisiin ulottuvuuksiin. Muutoksen seurauksena valtion tuki on jäämässä pois muilta paitsi harvoilta flagship-tapahtumilta ja aluehallintojen rooli festivaalien tukijana nousee aiempaa tärkeämmäksi. (Djakouane & Négrier, 2013, 204.)

Belgia/Vallonia-Bryssel

Belgiassa kulttuuripolitiikka on pääosin kieliyhteisöjen Vallonia-Brysselin ja Flanderin vastuulla. Kummankin alueen musiikkifestivaaleilla on omat yhdistykset, joilla on kehitystoimintaa festivaalien kanssa ja yhteistyötä yli kielialuerajojen. (Guérin ym., 2013, 171–172.)

Vallonia-Bryssel tukee festivaaleja ja konserttijärjestäjiä, jotka esittelevät nuoria taiteilijoita ja edistävät näiden uraa. Vuonna 1999 festivaalit määriteltiin tärkeäksi osaksi musiikkipolitiikkaa ja joillekin kansainvälisesti tunnustetuille festivaaleille alettiin myöntää taloudellista tukea edesauttamaan riskinottoa ja nuorten taiteilijoiden

palkkaamista. Nykyään tukea myönnetään festivaaleille todennäköisesti ammattilaisiksi kehittyvien taiteilijoiden sekä ulkomaisten taiteilijoiden palkkakustannuksiin. Tuki voi olla useampivuotista (neljän ja viiden vuoden sopimuksia) tai rajatumpaa. (Guérin ym., 2013, 172.)

Klassisen musiikin festivaalien tuen keskeisin tavoite on ammattimuusikoiden uran edistäminen, jolloin kriteerejä tuelle ovat:

- festivaalin taiteellinen eheys,
- taiteilijapalkkiot (minimipalkkio on määritelty),
- festivaalin merkitys alueen maineelle,
- sosiaalilainsäädännön noudattaminen,
- vähintään neljä konserttia sekä se, että
- vähintään kolmanneksen taiteilijoista pitää olla paikallisia (ts. Vallonia-Brysselin alueelta). (Guérin ym., 2013, 172–173.)

Lisäksi klassisen musiikin arviointineuvosto arvioi paikallisten ja ulkomaisten taiteilijoiden sekä vakiintuneiden ja uusien taiteilijoiden suhdetta, festivaalin hallintorakennetta ja talouden tasapainoa sekä sitä, miten festivaalitiimi huolehtii taiteilijoista ja yleisöstään. (Guérin ym., 2013, 172–173.)

”Uuden musiikin” (mm. jazz, pop, rock) festivaalien tuen kriteerit ovat osittain erilaisia, mutta keskeisin tavoite niidenkin tukemisessa on ammattimuusikoiden uran edistäminen. Muita kriteereitä ovat:

- taiteellinen laatu,
- festivaalien merkitys alueen maineelle,
- vähintään seitsemän konserttia,
- kolmanneksen muusikoista tulee olla paikallisia (ts. Vallonia-Brysselin alueelta),
- festivaalien tulee olla vähintään kolme vuotta vanhoja,
- festivaalit eivät voi olla kokonaan ilmaisia,
- budjetin tulee olla vähintään 20 000 euroa ja
- taiteilijapalkkioiden tulee vastata määriteltyä minimitaso. (Guérin ym., 2013, 173.)

Samoin huomiota kiinnitetään siihen, miten yleisöstä huolehditaan, ja terveys- ja turvallisuuskäsitteisiin. (Guérin ym., 2013, 173.)

Vuonna 2012 Vallonia-Brysselin hallinto tuki yhteensä 74 musiikkifestivaalia keskimäärin 29 899 eurolla, mikä muodostaa keskimäärin 29 prosenttia festivaalien tuloista. Myös muut hallinnon tasot tukevat festivaaleja, mutta kieliyhteisöhallintoa vähemmän. (Guérin ym., 2013, 173.)

Belgia/Flanderi

Vuonna 2004 Flanderiin kieliyhteisöhallinto asetti taideasetuksen ”Kunstendecreet 2004”, jonka myötä festivaaliavustuksia alettiin myöntää kaikkien taitealojen sekä monitaiteellisille festivaaleille. Festivaalit on määritelty yhteen tai useampaan taiteen alaan liittyviksi organisaatioiksi, jotka luovat ja esittävät taiteellisia tuotantoja rajattuna ajankohtana ja joilla ei pääosin ole omaa infrastuktuuria. Flanderissa myönnetään sekä projektiavustuksia että 2- ja 4-vuotisia toiminta-avustuksia. Taiteen kehittäminen on festivaalien tukemisen keskeisin motiivi. (Guérin ym., 2013, 174.)

Kriteereitä festivaaleille myönnettävällä toimintarahoitukselle ovat:

- projektin luonne, taiteelliset ansiot ja yleinen laatu,
- kannattavuus ja pitkä-aikainen potentiaali,
- kansallinen ja/tai kansainvälinen merkitys,
- yhteistyö partnereiden kanssa/verkostot (taiteen kentässä tai laajemmin, kotimaassa tai muualla),
- interkulttuurinen näkökulma ohjelmistosuunnittelussa, yleisörakenteessa, henkilöstöpolitiikassa ja hallinnossa,
- yleisölle tarjottavat palvelut,
- tasapainoinen talous,
- festivaalin kehityssuunnitelmat,
- taiteilijapolitiikan taloudellinen läpinäkyvyys,
- festivaalin kontribuutio alueelle,
- sosiaalisen ulottuvuuden huomioiminen (erityishuomio siinä, mitä festivaali tarjoaa tietyille väestöryhmille) sekä se,
- miten olemassa olevia resursseja on hyödynnetty uuteen taiteelliseen luomiseen yhteistyössä taidealan ja muiden toimijoiden kanssa. (Guérin ym., 2013, 174.)

Neuvoa-antava komitea arvioi festivaaliavustushakemukset, joista kielialuehallinto päättää. Myös muut hallinnon tasot tukevat festivaaleja. Paikallishallinnon tuen motiivit ovat enemmän taiteen ulkopuolisia. Vuonna 2012 Flanderi tuki yhteensä 22 festivaalia keskimäärin 124 962 eurolla, joka muodostaa keskimäärin 37 % festivaalien tuloista. Flanderin festivaalit ovat yleisömäärältään Vallonia-Brysselin festivaaleja suurempia. (Guérin ym., 2013, 174–176.)

Itävalta

Festivaalit, kuten muukin taide- ja kulttuuripolitiikka, kuuluvat Itävallassa osavaltioille (Länder) ja kunnille. Liittovaltion kanslerinviraston taide- ja kulttuuriosasto tukee kuitenkin keskeisiä, perinteisiä festivaaleja edistääkseen taiteellista ilmaisua, festivaalien luomia imago vaikutuksia maalle, alueelle ja kaupungille sekä niiden taloudellisia vaikutuksia, muun muassa turismiin liittyen. (Österreichische Kulturdokumentation..., 2016.)

Vuonna 2013 liittovaltio tuki festivaaleja ja keskeisiä tapahtumia 15,2 miljoonalla eurolla. Salzburgin festivaalin tuen osuus tästä summasta oli 7,7 miljoonaa euroa. Kaiken kaikkiaan Itävallan liittovaltio, osavaltiot ja paikallishallinnot tukivat vuonna 2013 festivaaleja ja keskeisiä tapahtumia 54,63 miljoonalla eurolla, jolloin alueet vastasivat 22,84 miljoonan euron ja kunnat 16,59 miljoonan euron festivaalituesta. Yhdessä liittovaltion tuen kanssa festivaaleille ja keskeisille tapahtumille suunnattu tuki muodostaa noin kaksi prosenttia Itävallan eri hallintotasojen taide- ja kulttuuribudjeteista. (Österreichische Kulturdokumentation..., 2016.)

Salzburgin festivaali on erityisasemassa, sillä sille on säädetty vuonna 1950 oma lakinsa, joka on yhä voimassa. Laissa määritellään festivaalin hallituksen kokoonpanon lisäksi muun muassa se, miten eri hallinnon tasot korvaavat festivaalin tappiot niitä ilmaantua. (Council of Europe/ERICarts, 2016; Österreichische Kulturdokumentation..., 2016.)

Viime vuosikymmeninä festivaalien määrä on ollut Itävallassa jatkuvassa kasvussa. Kautena 2013–14 maassa järjestettiin yli 60 tanssi-, musiikki- ja teatterifestivaalia. Liittovaltion festivaalitukea ei kuitenkaan ole suunnattu uudelleen, vaan on tehty päätös pitäytyä perinteisten tapahtumien tuessa. (Österreichische Kulturdokumentation..., 2016.)

Saksa

Wagnerin perustamaa Bayruthin festivaalia voidaan pitää vanhimpana modernina festivaalina. Festivaalien toinen aalto nähtiin Saksassa maailmansotien jälkeen ja kolmas aalto liittyy Saksojen yhdistymiseen. Musiikkifestivaalien määrä on kasvanut jopa 480:een. Samaan aikaan kuitenkin julkista rahoitusta on leikattu monen festivaalin kohdalla. (Willnauer, 2011.)

Festivaalit, kuten muukin taide- ja kulttuuripolitiikka, kuuluvat Saksassa osavaltioille (Länder) ja kunnille. Liittovaltion hallitus tukee kuitenkin kansallisesti tärkeitä, kansainvälisesti orientoituneita festivaaleja. Liittovaltion tukemat festivaalit edustavat eri taiteen lajeja. (The Federal..., 2014.)

Liittovaltion kulttuuri- ja mediastrategiassa keskeisiin festivaaleihin viitataan tärkeinä alueellisina instituutioina. Berlin International Film Festival ja muut elokuvafestivaalit nostetaan strategiassa esiin muita vahvemmin, sillä elokuvateollisuus nähdään myös tärkeänä teollisuudenalana. (The Federal..., 2014.)

Tšekki

Tšekin kulttuuriministeriö valmisteli vuonna 2015 ohjelman taidefestivaalien valtiontukeen liittyen (Programme of the state support for festivals in the art's field). Työhön lähdettiin paikallisen klassisen musiikin festivaalien yhdistyksen aloitteesta. Tšekin hallituksen oli määrä hyväksyä ohjelma 2016 ja sen pitäisi tulla voimaan vuoden 2017 alussa. (Petrová, 3.2.2016.)

Kyseinen ohjelma pitää sisällään aivan uuden tukistruktuurin festivaaleille, sillä tähän saakka festivaaleilla ei ole ollut erityisesti niille suunnattua tukimuotoa. Uuden ohjelman fokuksessa ovat merkittävät festivaalit klassisen ja nykymusiikin, teatterin, tanssin, kuvataiteiden ja kirjallisuuden alalta. Nämä nähdään kulttuuri- ja luovien toimialojen osana. Elokuvafestivaaleja ei tueta tämän ohjelman kautta, sillä niitä tuetaan audiovisuaalista alaa määrittävän lain puitteissa. (Petrová, 3.2.2016.)

Uuden ohjelman myötä festivaaleja tuetaan sekä niiden taiteellisen ja taloudellisen tehokkuuden perusteella. Kriteereistä käydään yhä keskustelua kentällä. Eri taiteen alojen festivaaleille on määritelty erilaiset kriteerit. Kaikille yhteisiä kriteerejä ovat:

- festivaalin on täytynyt olla olemassa vähintään viisi vuotta
- festivaalin tulee kestää vähintään neljä päivää ja sillä täytyy olla vähintään 10 esitystä/tapahtumaa
- festivaalin täytyy hankkia rahoitusta useasta eri lähteestä. (Petrová, 3.2.2016.)

Festivaaleja arvioidaan tulevaisuudessa siten, että taloudellisten kriteerit vastaavat 25 prosenttia kokonaisarviosta, kuten myös sosiaali- ja kulttuuripoliittiset kriteerit (esim. yleisötyö, tšekkiläisten taiteilijoiden tukeminen). Taiteellisille kriteereille annetaan eniten painoarvoa, 50 prosenttia kokonaisuudesta. (Petrová, 3.2.2016.)

IRLANTI JA SKOTLANTI

Irlannissa ja Skotlannissa festivaaleilla nähdään olevan kulttuurisen arvon lisäksi huomattava vaikutus matkailuun ja tätä kautta myös taloudellista arvoa. Kummassakin maassa sekä kansallisen kulttuuri- että matkailuhallinnon alaisuudessa toimivat tahot tukevat festivaaleja ja tekevät myös yhteistyötä festivaalien ympärillä. Osin myös samoja festivaaleja tuetaan. Taidehallinnon fokus on festivaalirahoituksessa luonnollisesti taiteen kehittämisessä ja esimerkiksi yleisötyössä. Matkailuviranomaiset tukevat erityisesti kansainvälistä matkailua lisääviä festivaaleja. Myös tällöin mielenkiintoinen festivaaliohjelma on tärkeä laadunarviointikriteeri.

Irlanti

Sekä kulttuuriministeriön ohjauksessa toimiva Arts Council Ireland että matkailuministeriön alainen Fáilte Ireland tukevat festivaaleja Irlannissa. Toimijoiden välillä kerrotaan olevan yhteistyötä ja osittain ne tukevat myös samoja festivaaleja. Arts Council Irelandin festivaalituen fokus on taiteen kehittämisessä ja esimerkiksi yleisötyössä, Fáilte Ireland tukee matkailullisesti kiinnostavia festivaaleja. Myös tällöin kiinnostava festivaaliohjelma on yksi arviointikriteeri.

(<http://www.failteireland.ie/festivals>; <http://www.artscouncil.ie/Funds/festivals-and-events-scheme/>.)

Festivaalit mainitaan yhtenä vetovoimatekijänä Irlannin matkailustrategiassa *People, place and policy - growing tourism to 2025*. Strategiassa pohditaan myös tapahtumarahoituksen kehittämissuuntia, esimerkiksi ehdotetaan kolmivuotista rahoitusta. (Department of Transport..., 31–35.) Sen sijaan festivaaleja ei erikseen mainita Irlannin kulttuuriministeriön strategiapaperissa vuosille 2015–2017, jossa esimerkiksi kulttuurimatkailu ja -perintö nostetaan esille. Kansallinen kulttuuristrategia (Culture 2025) on tekeillä. (Department of Arts...)

Matkailupuolen tuki festivaaleille on selkeästi Arts Councilin tukea suurempaa. Vuonna 2015 Fáilte Ireland tuki yhteensä 3,5 miljoonalla eurolla 214 kansallisesti ja alueellisesti merkittävää festivaalia, kun Arts Councilin Festivals and events scheme -ohjelman koko tukipotti oli samana vuonna 821 463 euroa, joka jaettiin 132 festivaalille.

(<http://www.failteireland.ie/Utility/News-Features/News-Library/National-Festivals-and-Participative-Events-Progra.aspx>; <http://www.artscouncil.ie/Funds/festivals-and-events-scheme/>; Byrne 6.4.2016.) Tämän lisäksi Arts Council tukee toimintarahoituksella kuutta festivaalia (<http://www.artscouncil.ie/Funds/Annual-Funding/>). Kulttuuriministeriön tukiohjelmissa festivaalit on mainittu yhtenä

mahdollisena tuen saajana Culture Ireland -ohjelmassa, joka tukee taidevientiä (<http://www.cultureireland.ie/funding/about/eligibility-requirements-and-criteria>).

Fáilte Irelandilla on kaksi ohjelmaa, joista festivaalit voivat hakea tukea: National Festivals and Participative Events Programme ja Regional Festivals and Participative Events Programme. Ohjelmien tarkoituksena on edistää turismin kasvua, laatua, kilpailukykyä ja kestävyyttä vierailijakokemusta parantamalla. Kansallisten festivaalien osalta fokus on kansainvälisessä turismissa, alueellisten festivaalien tulee taas houkutella irlantilaisia matkailijoita.

Ohjelmissa on määritelty markkinatutkimukseen perustuen kolme erityistä turistityyppiä (culturally curious, social energisers, great escapers), viisi irlantilaista lomakokemusta (vibe of the city, living historical stories, connecting with people of Ireland, awakening the senses, getting active in nature) sekä kolme maantieteellistä aluetta, joihin tukea hakevien kansallisten festivaalien tulee kiinnittyä. (Fáilte Ireland, 2016.)

Tukea voivat hakea festivaalit, jotka generoivat vähintään 3 000 sekä keräävät vähintään 50 000 euroa rahoitusta yksityiseltä sektorilta (pitää sisällään myös lipunmyyntitulot). Hakemusten arviointikriteerejä ovat:

- vierailijan kokemus (Visitor experience): miten festivaali synnyttää mieleenpainuvia elämyksiä edellä mainituille turistityypeille
- tarkoituksenmukaisuus (Fitness for purpose): miten festivaali houkuttelee alueelle kansainvälisiä turisteja ja kontribuoi paikallistalouteen/-imagoon
- myynti ja markkinointi (Sales and Marketing): miten kansainvälinen myynti ja markkinointi hoidetaan
- digitaalinen kyvykkyys (Digital capability): festivaalin kyky luoda verkkoyhteisöjä ja -sisältöjä
- tapahtumatuoanto (Event management): organisaatorakenne, kokemus tapahtumatuotannosta
- taloushallinto ja rahoitus (Finance and funding): tarvitaan kestävä pohja. (Fáilte Ireland, 2016.)

Tukikriteerit alueellisille festivaaleille ovat samansuuntaisia, mutta huomio on kotimaan matkailussa. Vuonna 2016 tuki kansallisille festivaaleille vaihteli 10 000 euron ja miljoonan euron välillä. Alueelliset festivaalit saivat tukea 1 000–18 000 euroa. (<http://www.failteireland.ie/festivals>.)

Arts Council Irelandin Festivals and events scheme -tukiohjelma on suunnattu festivaaleille, joilla on selkeä taiteellinen päämäärä. Tukea myönnetään kahdessa kategoriassa joko alle 10 000 euroa (mm. ensikertaa tukea hakevat) tai 10 001–20 000 euroa. Ohjelmassa priorisoidaan festivaaleja, jotka pystyvät

- maksimoimaan yleisön osallistumisen ja monimuotoisuuden ääneen lausuttua yleisötyön strategiaa toteuttamalla,
- ilmaisemaan kokonaisvaltaisen taiteellisen vision, joka on sopusoinnussa suunnitellun ohjelman ja festivaalin tapahtumapaikan luonteen kanssa, sekä
- laajentamaan osallistumisen mahdollisuuksia yleisöille jollakin tietyllä maantieteellisellä alueella. (Festivals and..., 2016.)

Edellä mainittujen prioriteettien lisäksi eri taidemuodoilla ja teemoilla (esim. Young people, children and education) on omat prioriteettinsa (Festivals and..., 2016).

Hakemuksia arvioidaan vertaispaneelissa taiteellisen laadun, edellä mainittujen prioriteettien sekä järjestäjän tapahtuman toteuttamiskyvyn näkökulmista. Myös tapahtuman sijainti huomioidaan siten, että festivaaleja olisi myös alueilla, joissa kulttuuritarjontaa muuten on vähän. Ohjelman avustussummat ovat pieniä, pääosin alle 10 000 euroa. Suurin avustus vuonna 2015 oli 27 500 euroa ja pienimmät tukisummat 1 500 euroa. (Festivals and..., 2016;

[http://www.artscouncil.ie/Funds/festivals-and-events-scheme/.](http://www.artscouncil.ie/Funds/festivals-and-events-scheme/))

Projektirahan lisäksi Arts Council Ireland jakoi vuonna 2016 toimintarahoitusta 74 organisaatiolle yhteensä 8 507 844 euroa, joista kuuden toiminta-avustusta saavan festivaalin osuus oli 885 000 euroa (n. 10 %). Pienimmillään festivaalien saama toiminta-avustus oli 79 500 euroa (Clifden Community Arts Week), suurin tuki oli 340 000 euroa (Dublin Fringe Festival). ([http://www.artscouncil.ie/Funds/Annual-Funding/.](http://www.artscouncil.ie/Funds/Annual-Funding/))

Skotlanti

Tapahtumastrategia

Skotlannissa on laadittu tapahtumastrategia *Scotland the Perfect Stage – Scotland's Events Strategy 2015–2025*, joka kattaa kulttuuritapahtumien lisäksi urheilu- ja bisnestapahtumat pienistä paikallistapahtumista megatapahtumiin. Strategia määrittelee visiokseen, että Skotlannin maine täydellisenä näyttämönä tunnustetaan kansallisesti ja kansainvälisesti. Missiona on kehittää yhdessä vahva ja dynaaminen tapahtumatoimiala, joka tuottaa kirjon tapahtumia ja festivaaleja, joilla on kestäviä vaikutuksia ja jotka nostavat Skotlannin profiilia. Keskeisen roolin strategiassa saavat nk. signature events, joita ovat kulttuurin saralla Edinburghin festivaalit ja Glasgow'ssa talvella järjestettävä Celtic Connections -musiikkifestivaali. (Scotland – the..., 1, 14.)

Strategiassa lähdetään liikkeelle Skotlannin vahvuuksista, joiksi listataan paikalliset ihmiset, kulttuuri-identiteetti ja -perintö, luonto, infrastruktuuri (arkkitehtonisesti kiinnostavat rakennukset ja tieverkosto) ja merkkitapahtumat (signature events). Näistä lähtökohdista halutaan kehittää tapahtumaportfolio, joka tuottaa maailman parhaita autenttisia kokemuksia paikallisille ja vierailijoille. (Scotland – the..., 13–14.)

Strategia keskittyy kolmeen kohtaan: tapahtumaportfolion kehittämiseen, toimialan kehittämiseen sekä Skotlannin kehittämiseen tapahtumapaikkana. Kukin kehitysalue jakaantuu kolmeen alakohtaan. (Scotland – the..., 9–10.)

Tapahtumaportfolion ytimessä ovat tapahtumat, jotka ovat ainutlaatuisia, skotlantilaisesta kulttuurista kasvaneita ja yleisölle avoimia, mutta kaikenlaisilla tapahtumilla on oma, tärkeä roolinsa. Jotta tapahtumia voidaan kehittää, on tärkeää kehittää niiden vaikutusarviointia. Strategian kannalta keskeisiä vaikutusalueita ovat:

- talous – turismi ja liike-elämä,
- brändi, identiteetti ja maine,
- media ja profiili,
- sosiaaliset ja kulttuuriset näkökulmat sekä
- kestävä kehitys. (Scotland – the..., 21–25.)

Vaikutusarvioinnin kehittämiseen on perustettu oma hankkeensa: eventIMFACTS (<http://www.eventimpacts.com/>).

Strategian mukaan tapahtumiin tulee investoida ja niitä tulee tukea eri tahoilta. Tärkeinä yhteistyökumppanina mainitaan taidetta, yritystoimintaa ja urheilua tukevien tahojen lisäksi paikallisviranomaiset, Skotlannin poliisi ja kansallinen liikennevirasto. Tapahtumatoimialaa pyritään kehittämään lisäämällä yhteistyötä eri toimijoiden välillä, lisäämällä alan koulutusta ja tietojen vaihtoa sekä tukemalla tapahtumien laatua. Jälkimmäistä silmällä pitäen tapahtumajärjestäjät ovat laatineet listan kehitysalueista, joka sisältää muun muassa panostuksen tapahtumien ruoka ja juomatarjontaan, tasa-arvon ja saavutettavuuden parantamisen sekä teknologian paremman hyödyntämisen. (Scotland – the..., 27–34.)

Skotlantia tapahtumapaikkana halutaan kehittää parantamalla infrastruktuuria ja palveluita (liikenneyhteyksiä, teknologisia valmiuksia, majoitusvaihtoehtoja ja tapahtuma-areenoita), mainetta vahvistamalla, jolloin esimerkiksi tapahtumien tulee olla kaikille avoimia ja tasa-arvoa vahvistavia, sekä turismisektoria vahvistamalla. Jälkimmäiseen liittyen katsotaan, että turismi on kaikkien bisnestä välittämättä siitä, millä sektorilla toimitaan, ja että laatu on keskeinen kilpailutekijä. Samoin halutaan edistää kokonaisvaltaista tapahtumakokemusta ("Export Ready Events"), jolloin tapahtumapakettiin kuuluu lipun lisäksi majoitus, kuljetus, ruoka ja juoma sekä muut aktiviteetit helposti saavutettavassa paketissa. (Scotland – the..., 35–37, 43.)

Strategian toteutusta arvioidaan vuosittain. Strategiaa on ollut tekemässä työpajoissa satakunta toimijaa, minkä lisäksi 1000 organisaatiota on vastannut strategiaan liittyvään kyselyyn. (Scotland – the..., 47–49.)

Festivaalituki

Festivaalit voivat hakea tukea useista eri lähteistä. Kansallisen turistitoimiston VisitScotlandin alla toimiva, edellä esitellyn strategian valmistellut EventScotland tukee kansainvälisiä ja kansallisia, turismin näkökulmasta merkittäviä tapahtumia. Creative Scotland tukee taiteen näkökulmasta merkittäviä festivaaleja usean eri ohjelman kautta.

EventScotlandin kansainvälisille tapahtumille suunnattua tukea voivat hakea tapahtumat, jotka

- generoivat merkittävää taloudellista hyötyä Skotlannille lisäämällä turistien, katsojien ja osallistujien käyntejä,
- nostavat Skotlannin esiin korkean profiilin kansainvälisessä mediassa tapahtuma- ja turismikohteena ja
- lisäävät Skotlannin mahdollisuuksia isännöidä suuria tapahtumia. (<http://www.eventscotland.org/funding/international-programmes/>.)

Euroopan aluekehitysrahasto rahoittaa osaltaan tätä kansainvälisten tapahtumien tukiohjelmia, josta esimerkiksi Edinburghin ja Glasgow'n kansainväliset festivaalit saavat tukea (<http://www.eventscotland.org/funding/international-programmes/>). Kansallista turismia lisäävät tapahtumat voivat taas hakea kansallisten tapahtumien tukea. Huomiota kiinnitetään erityisesti Glasgow'n ja Edinburghin ulkopuolella järjestettäviin tapahtumiin. Tukea voi saada 4 000–25 000 puntaa (n. 5 000–32 000 eur). (<http://www.eventscotland.org/funding/national-events-programme/>.) EventScotlandilla on myös talvella järjestettäville festivaaleille suunnattu Winter Festival -tukiohjelma (<http://www.eventscotland.org/funding/winter-festivals/>).

EventScotland arvioi hakemuksia edellä esiteltyjen tapahtumastrategian vaikuttavuusalueiden näkökulmasta (talous – turismi ja liike-elämä, brändi, identiteetti ja maine, media ja profiili, sosiaaliset ja kulttuuriset näkökulmat, kestävä kehitys).

Myös Skotlannin taiderahasto Creative Scotland tukee festivaaleja kaikista neljästä rahoitusohjelmastaan: Regular Funding, Open Project Funding, Targeted Funding ja Funds Delivered by Partners.

Regular Funding -toiminta-avustuksen piirissä on kolmivuotiskautena 2015–2018 yhteensä 119 organisaatioita, joista osa on festivaaleja. Yhteensä lähes 100 miljoonan punnan (127 MEUR) toiminta-avustuspotista suurin yksittäinen avustus menee Edinburgh International Festivalille, yhteensä 6 952 000 puntaa (8,8 MEUR) kolmivuotiskaudelle 2015–2018. Pienin mahdollinen kolmeksi vuodeksi myönnettävä avustus on 150 000 puntaa (190 000 euroa).

(<http://www.creativescotland.com/funding/latest-information/funded-organisations/regularly-funded-organisations-2015-18/the-portfolio>.)

Toiminta-avustusta saavat kestäväällä pohjalla toimivat taide- ja luovat organisaatiot sekä ympäristöt, joiden välityksellä taiteilijat ja luovat ihmiset voivat syventää ja jakaa työtään, kontaktejaan yleisöön ja ammatillisia verkostojaan. Hakijoiden tulee osoittaa, miten ne edesauttavat Creative Scotlannin kymmenenvuotisen strategian toteutumista erityisesti kahden ensimmäisen tavoitteen kohdalla: 1) laatu ja kokeilu (Excellence and Experimentation) 2) luovien kokemusten saavutettavuus ja niistä nauttiminen (Accessing and Enjoying Creative Experiences). Lisäksi hakijoiden tulee sitoutua strategian yhdistäviin teemoihin (luova oppiminen, tasa-arvo ja monimuotoisuus, digitaalisuus ja ympäristö) sekä täyttää kestävä talouden ja hyvän hallinnon vaatimukset. (<http://www.creativescotland.com/funding/funding-programmes/regular-funding>.)

Toiminta-avustuspäätösprosessi on kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa asiantuntijat peilaavat hakemusta suhteessa edellä mainittuihin kriteereihin. Toisessa vaiheessa arvioivien asiantuntijoiden joukko laajenee ja mukaan tulevat esimerkiksi taidealavastaavat. Tässä vaiheessa katsotaan myös sitä, että tuettujen organisaatioiden joukko edustaa tasapuolisesti eri taidemuotoja, maantieteellisiä alueita, organisaatiokokoja ja -muotoja.

(<http://www.creativescotland.com/funding/funding-programmes/regular-funding>.)

Creative Scotlannin Open Project Funding -ohjelma tukee projekteja, jotka

- kehittävät taitoja tai taiteellisia käytänteitä
- luovat jotain uutta ja laadukasta
- esittävät töitä yleisöille tai yrittävät kehittää tai saavuttaa uusia yleisöjä ja
- rohkaisevat enemmän ihmisiä osallistumaan taiteelliseen ja luovaan toimintaan. (<http://www.creativescotland.com/funding/funding-programmes/open-project-funding>.)

Projektirahoitusta voi hakea korkeintaan kahdeksi vuodeksi ja sitä myönnetään erikokoisille hankkeille (myönnettävä tuki vaihtelee 1 000 punnasta 150 000 puntaan). Tukiohjelman budjetti kaudelle 2015–2016 on yhteensä 10,5 miljoonaa puntaa (n. 13 MEUR), joka tulee kansallisista veikkausvaroista.

(<http://www.creativescotland.com/funding/funding-programmes/open-project-funding>.)

Ohjelmassa on festivaaleille oma hakuohje, jossa määritellään myös erityiset kriteerit festivaalituolle. Festivaalien tulee osoittaa näyttöä

- vahvasta taiteellisesta laadusta ja mielikuvituksellisesta näkökulmasta ohjelmointiin (alustava ohjelma),
- festivaalin kansallisesta tai kansainvälisestä merkityksestä (kävijätiedot, tiedot taloudellisesta vaikutuksesta ja kansainvälisten ohjelmistosuunnittelijoiden kiinnostus),
- festivaalin arvosta paikalliselle yhteisölle, jos festivaali kiinnittyy tiettyyn paikkaan tai yhteisöön,
- vahvoista yhteistyökumppanuuksista festivaalituotannossa ja -rahoituksessa esim. paikallishallinnon, sponsoreiden ja paikallisten taideorganisaatioiden kanssa
- selkeästi osoitetusta sitoutumisesta uusien yleisöjen tavoittamiseen (esimerkiksi ohjelmistosuunnittelun tai markkinoinnin keinoin) sekä
- aiempien festivaalien ohjelmistosuunnittelusta ja siitä, mitä aiemmista festivaaleista on opittu. Uusien festivaalien kohdalla näyttöä pyydetään tarjoamaan siitä, miten ehdotettu festivaali vastaa kysyntää tai täyttää nykyisessä tarjonnassa olevan aukon. (Creative Scotland, 2–3.)

Targeted Funding -ohjelmasta myönnetään tukea tiettyjä teemoja sivuaviin hankkeisiin (esim. nuorten taidetoimintaan tai paikalliskulttuurin kehittämiseen). Made in Scotland -alaohjelma kuratoi laadukkaita musiikki-, teatteri- ja tanssiesityksiä, joita esitetään Edinburgh Festival Fringe -festivaalilla kansainvälisille promoottoreille ja yleisölle. Funds Delivered by Partners tarkoittaa Creative Scotlannin muille toimijoille edelleen jaettavaksi myöntämää rahoitusta. Esimerkiksi Local Film Festivals Fund ja Sheffield Documentary Festival – Scottish Delegation jakavat näin ollen Creative Scotlannilta saamaansa rahoitusta eteenpäin. (<http://www.creativescotland.com/funding/funding-programmes/targeted-funding>; <http://www.creativescotland.com/funding/funding-programmes/funds-delivered-by-partners>.)

TAPAUSESIMERKKI 2: EDINBURGH FESTIVALS – YHTEISTYÖTÄ EDINBURGHIN FESTIVAALIEN KEHITTÄMISEKSI

Edinburghin festivaaleihin tutustuttiin paikan päällä elokuussa 2016, jolloin keskusteluja käytiin Skotlannin aluehallinnon, maan taiderahaston (Creative Scotland),

Edinburghin kaupungin ja Edinburghin festivaalien edustajien kanssa. Seuraava esittely perustuu näihin haastatteluihin sekä haastateltavilta saatuihin materiaaleihin.

Edinburgh Festivals -yhteenliittymään kuuluu 12 kaupungissa järjestettävää festivaalia:

- Edinburgh International Festival (perustettu 1947, järjestetään elokuussa)
- Edinburgh Festival Fringe (1947, elokuussa)
- Edinburgh International Film Festival (1947, kesäkuussa)
- Edinburgh Military Tattoo (1950, elokuussa)
- Edinburgh Jazz and Blues Festival (1978, heinäkuussa)
- Edinburgh International Book Festival (1983, elokuussa)
- Edinburgh International Science Festival (1988, huhtikuussa)
- Imagine Festival (1990, toukokuussa)
- Scottish International Storytelling Festival (1990, lokakuussa)
- Edinburgh's Hogmanay (1994, uuden vuoden juhla)
- Edinburgh Mela (1995, syyskuussa)
- Edinburgh Art Festival (2004, elo-syyskuussa)

Yhteenliittymän festivaalit tuovat tutkimusten mukaan vuosittain Skotlantiin:

- yli 3 000 esitystä,
- 25 000 kansainvälistä taiteilijaa,
- 1 000 akreditoitunutta median edustajaa,
- yli 4 500 000 festivaalikäyntiä,
- 313 miljoonaa puntaa sekä
- 6 021 työpaikkaa.

Edinburgh Festivalsin jäsenfestivaalit ovat keskenään hyvin erilaisia kokonsa, kohderyhmiensä, tunnettuuden, kaupallisuuden asteen, organisoitumismuotojen jne. suhteen. Suurimmat festivaalit vastaavat pääosasta yllä esitetyistä vaikutuksista. Edinburgh Festivalsiin kuuluvien tapahtumien lisäksi kaupungissa järjestetään vähintään saman verran muita festivaaleja, jotka eivät kuulu tämän sateenvarjon alle.

Yhteenliittymän tavoitteena on, että Edinburgh on maailman johtava festivaalikaupunki. Tähän tavoitteeseen se pyrkii tukemalla 12 festivaalin kulttuurista ja taloudellista kestävyttä. Yhteistyössä keskitytään muun muassa yleisöihin, investointeihin, tutkimukseen, maineeseen ja politiikkavaikuttamiseen liittyviin kysymyksiin.

Yhteenliittymän perustamisen taustalla on runsaasti strategista ja tutkimustyötä. Festivaaleihin liittyvä strateginen työ käynnistyi vuosittuhannen vaihteessa kaupungin kulttuuristrategian (Cultural Policy, 1999) ja festivaalistrategian (Festival Strategy, 2001) laadinnalla. Festivaalistrategia nosti esiin tutkimuksen tarpeen. Tutkimuksissa

lähdettiin aluksi liikkeelle kartoittamalla festivaalien taloudellista merkitystä, mutta tästä on edetty niin, että viimeisimmissä tutkimuksissa otetaan huomioon myös festivaalien sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset. Vuonna 2006 ensi kertaa laadittu Thundering Hooves -raportti on laaja katsaus festivaalin vaikutuksiin, joka sisältää myös strategisia kehittämisehdotuksia. Vuoden 2015 Thundering Hooves -raportti pitää sisällään kymmenvuotisen strategian Edinburghin festivaalien menestyksen ylläpitämiseksi (ks. myös <http://www.edinburghfestivalcity.com/about/thundering-hooves>). Myös vuosina 2011 ja 2016 on laadittu vaikuttavuustutkimukset. Vuonna 2015 Edinburghin kaupunki laati tapahtumastrategian (Events Strategy).

Kaupungin kulttuurihallinto on ollut aktiivinen toimija 12 festivaalin yhteenliittymän rakentamisessa ja on houkutellut maa- ja valtiotason toimijat vähitellen mukaan. Yhteenliittymän perustaminen oli ensimmäisen Thundering Hooves -raportin keskeisiä suosituksia. Edinburgh Festivalsin toimintaa johtavaan Festivals Forumiin ovat sen perustamisesta lähtien kuuluneet City of Edinburgh Council, Scottish Government, Creative Scotland, British Council, EventScotland ja Scottish Enterprise.

Nykyiseen yhteistyörakenteeseen on päästy useiden yritysten ja epäonnistumistenkin kautta. Liikkeelle lähdetessä festivaalijohtajat eivät keskustelleet keskenään. Vähitellen asioita on opittu jakamaan; kaikkia asioita ei kuitenkaan edelleenkään haluta ottaa yhteiseen käsittelyyn. Tärkeää onkin keskittyä niihin tavoitteisiin, jotka kaikki jakavat.

Festivals Forum on asettanut yhteenliittymän jäsenfestivaaleille kriteerit, joita ovat muun muassa:

- festivaalin on täytynyt olla menestyksekkäästi olemassa vähintään kolme vuotta
- sillä on vähintään yksi ympärivuotinen kokoaikainen työntekijä
- festivaalin täytyy kyetä yhteistyöhön muiden yhteenliittymän festivaalien kanssa
- festivaalin laatu ja palvelut on maailmanluokkaa
- se on johtava kansallisen ja kansainvälisen kulttuurin esittelijä Edinburghissa
- festivaali on erottuva ja etevä omalla taiteen alallaan ja sen markkinarako ja kyky ottaa markkinansa kansainvälisesti haltuun on selkeästi osoitettu
- festivaalilla ei ole negatiivista vaikutusta Festivals Edinburghin kokonaistarjontaan
- festivaalilla on positiivinen vaikutus Festivals Edinburghin kokonaistarjontaan.

Yhteenliittymän rahoitus tulee projektirahoituksena Festivals Forumin toimijoilta sekä festivaalien jäsenmaksuista. Vuosittainen toimintabudjetti on noin 10 miljoonaa puntaa (n. 12 MEUR).

LÄHTEET

Byrne, Natalie, sähköpostiviesti, 6.4.2016.

Council of Europe/ERICarts (2016). *Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe*. Haettu 25.10.2016 osoitteesta <http://www.culturalpolicies.net/web/index.php>.

Creative Scotland (ei vuosilukua). Open Project Funding Information Sheets: Festivals. Haettu 23.11.2016 osoitteesta http://www.creativescotland.com/__data/assets/pdf_file/0012/33060/Information-Sheet-Festivals-FINAL-MASTER.pdf.

Department of Arts, Heritage and the Gaeltacht (ei vuosilukua). Statement Strategy 2015–2017. Haettu 23.11.2016 osoitteesta <http://www.ahrrga.gov.ie/app/uploads/2015/07/statement-of-strategy-2015-2017-english-version.pdf>.

Department of Transport, Tourism and Sport (ei vuosilukua). *People, place and policy - growing tourism to 2025*. Haettu 23.11.2016 osoitteesta <http://www.dttas.ie/sites/default/files/publications/tourism/english/people-place-and-policy-growing-tourism-2025/people-place-and-policy-growing-tourism-2025.pdf>.

Djakouane, Aurelien & Négrier, Emmanuel (2013). Festivals in France. Teoksessa Négrier, Emmanuel, Bonet, Lluís & Guérin, Michel (toim.), *Music Festivals, a Changing World. An International Comparison*. Paris: Michel de Maule, s.199–210.

Fáilte Ireland (2016). Application Guidelines. National Festivals And Participative Events Programme 2016. Haettu 23.11.2016 osoitteesta http://www.failteireland.ie/FailteIreland/media/WebsiteStructure/Documents/2_Develop_Your_Business/6_Funding/National-Festivals-Participative-Events-Programme-2016-Guidelines-F.pdf.

Festivals and Events Scheme. Guidelines for applicants (2016). Haettu 23.11.2016 osoitteesta <http://www.artscouncil.ie/Funds/festivals-and-events-scheme/>.

Fuglsang, Jens, sähköpostiviesti 29.3.2016.

Guérin, Michel, Reynaerts, Béatrice & Paindavoine, Isabelle (2013). Music festivals in Belgium: The Wallonia-Brussels Federation and Flanders. Teoksessa Négrier, Emmanuel, Bonet, Lluís & Guérin, Michel (toim.), *Music Festivals, a Changing World. An International Comparison*. Paris: Michel de Maule, s.168–181.

<http://www.artscouncil.ie/Funds/Annual-Funding/>

<http://www.artscouncil.ie/Funds/festivals-and-events-scheme/>

<http://www.cultureireland.ie/funding/about/eligibility-requirements-and-criteria>

<http://www.creativescotland.com/funding/funding-programmes/funds-delivered-by-partners>

<http://www.creativescotland.com/funding/funding-programmes/open-project-funding>

<http://www.creativescotland.com/funding/funding-programmes/regular-funding>

<http://www.creativescotland.com/funding/funding-programmes/targeted-funding>

<http://www.creativescotland.com/funding/latest-information/funded-organisations/regularly-funded-organisations-2015-18/the-portfolio>

<http://www.edinburghfestivalcity.com/about/thundering-hooves>

<http://www.eventimpacts.com/>

<http://www.eventscotland.org/funding/international-programmes/>

<http://www.failteireland.ie/festivals>

<http://www.kulturradet.no/stotteordning/-/vis/musikkfestivaler/tildelinger>

http://www.kulturradet.se/Documents/publikationer/2016/kulturradets_arsredovisning_2015.pdf

<http://www.kunst.dk/kunststoette/puljestamside/tilskud/koncertvirksomhed-tilskud-til-koncertarrangoerer-der-afholder-mindst-10-koncerter/>

<http://www.kunst.dk/kunststoette/puljestamside/tilskud/scenekunst-internationale-aktiviteter-pludseligt-opstaaede-aktiviteter/>

<http://norwayfestivals.com/nb/news/norske-festivaler-om-kulturbudsjettet-2016>

Ilkzuc, Dorota & Kulikowska, Magdalena (2007). Festival jungle, policy desert? Festival policies of public authorities in Europe. Warsaw: Circle.

Isidor Andersen, Mia, sähköpostiviesti, 31.3.2016.

Konstnärsnämnden/Kulturrådet (ei vuosilukua). *Arrangörer på musikområdet*.

Kulttuuri ja taide osana alueiden kehittämistä sekä kulttuuripoliittiset linjaukset alueiden kehittämisessä. Opetus- ja kulttuuriministeriön virkamiesten opintomatkan Ruotsiin ja Tanskaan 14–15.12.2015. Julkaisematon matkaraportti.

Négrier, Emmanuel, Bonet, Lluís & Guérin, Michel (toim.) (2013). Music Festivals, a Changing World. An International Comparison. Paris: Michel de Maule.

Tannå, Sara (2016). The festival landscape in Sweden. Teoksessa Négrier, Emmanuel, Bonet, Lluís & Guérin, Michel (toim.), *Music Festivals, a Changing World. An International Comparison*. Paris: Michel de Maule, s.278–290.

The Federal Government Commissioner for Culture and the Media (2014). *The Culture And Media Policy of The German Federal Government*. Haettu 23.11.2016 osoitteesta https://www.bundesregierung.de/Content/DE/_Anlagen/BKM/2014-11-06-english-summary.pdf?__blob=publicationFile&v=1

Tjarve, Baiba, sähköpostiviesti, 3.2.2016

Vaagland, Jorid (2013). Festivals in Norway. Teoksessa Négrier, Emmanuel, Bonet, Lluís & Guérin, Michel (toim.), *Music Festivals, a Changing World. An International Comparison*. Paris: Michel de Maule, s. 237–250.

Willnauer, F. (2011). *Festspiele and Festivals*. Deutsches Musikinformationszentrum. Haettu 2.11.2016 osoitteesta http://miz.org/musical-life-in-germany/download/08_Festspiele_and_Festivals.pdf.

Österreichische Kulturdokumentation. Internationales Archiv für Kulturanalysen (2016). *Cultural Policy and Festivals in Austria*. Anja Lungstraßin sähköpostitse 16.2.2016 toimittama julkaisematon dokumentti.